

LOCUS

SARTRE

YAHUDİ DÜŞMANI

ANTİSEMİTİN PORTRESİ

Çeviren

EMİN TÜRK ELİÇİN

Salyangoz Yayınları: 86
Locus: 7

Jean Paul Sartre

YAHUDİ DÜŞMANI

Antisemitin Portresi

Yayın Yönetmeni: Güneş Ayas
Çeviri: Emin Türk Eliçin
Kapak Tasarım: Muhammet Uzun
Mizanpaj: Mert Meriç

© Bu kitabın yayın hakları,
Salyangoz Basın Yayın Dağ. İletişim Sist. Org. San.
ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir, 2008.

Birinci Basım: Mart 2008
ISBN: 978-605-0040-04-03

Baskı ve Cilt: Pasifik Ofset
Tel: (212) 551 11 19

Salyangoz Yayınları
Cemal Nadir Sok. Akşam Han Kat: 2 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (212) 528 92 15, Fax: (212) 528 92 14
www.salyangozyayinlari.com

ATIF ŞENEL
20030103

Jean Paul Sartre

YAHUDİ DÜŞMANI

Antisemitin Portresi

Çeviri: Emin Türk Eliçin

SALYANGOZ
YAYINLARI

ATIF ŞENEL
AVUKAT

Istanbul Barosu 12318 Sicii
Gaziosmanpaşa V.D. 10640070660
Ali Galip Bey Cad. 15/4-56
Gaziosmanpaşa İstanbul

İçindekiler

Antisemitin Portresi (Jean Paul Sartre) 7

Varoluşçuluk ve Yahudi Sorunu (Walter Schmiele) 125

Çağdaş Açılımla Yetkeci Kişilik (Nevitt Sanford) 153

ANTİSEMİTİN
PORTRESİ

Jean Paul SARTRE

I

Antisemitizmin Psikanalizi

Bir kişi, yurdunun mutsuzluğundan ya da kendi özel talihsizliğinden toplumdaki Yahudi elemanları sorumlu tutar, bu kötölükleri ortadan kaldırmak için Yahudilerin bazı haklarını kısmak, onları kimi ekonomik ve sosyal görevlerin dışında bırakmak; yurttan kovmak ya da büsbütün yok etmek gerektiği düşüncesini savunursa, o kişinin antisemitçe “görüşler” beslediği söylenir. Bu “görüşler” sözcüğü düşündürücüdür. Evin hanımı soysuzlaşmaya yüz tutan bir tartışmayı kesmek için onu kullanır, bununla demek ister ki: Bütün görüşler eşit değerlidir. Bu, düşüncelerin incitici tonunu yumuşatır, çünkü onları bir beğeni, bir zevk meselesi yapar. Her beğeni doğaldır, her görüş caizdir; beğeni, renk seçimi ve görüşler üstüne çekişilmez. Demokrasi adına, düşünce özgürlüğü adına Yahudi düşmanlığı etmeyi antisemit kendisi için her yerde bir hak sayar. Büyük devrimden bu yana, bizler çözümleyici bir düşünme, bir görüş yöntemi benimsemişizdir; her şeyi bileşik görür, katmanlarına ayırmak isteriz; insanları ve karakterleri, her taşi yan yana gelmiş, iç varlığı etkilemeyen,

mozaikler gibi alırız. Onun için, antisemitik düşünüş bize, aslında değişikliğe sebep olmadan, herhangi başkalarıyla birleşip kaynaşabilen bir molekül gibi görünür: Bir kişi iyi bir koca ve baba, örnek bir yurttaş, kültürlü ve insancıl olur da öte yandan yine antisemit olabilir sanırız. O sevgi heyecanlarına açık olabilir, oltayla balık avlamaktan hoşlanabilir, din konularında hoşgörülü olur, Orta Afrika yerlilerinin yaşayışları üzerine yüce düşünceler besleyebilir de öte yandan Yahudilere de kin bağlamış bulunabilir. O eğer Yahudilerden hoşlanmıyorsa, deneyimleri kendisini onların kötülüğüne inandırmış, istatistikler Yahudi tehlikesini meydana çıkarmış, belirli tarihsel etmenler yargısını etkilemiş olmalı denir.

Demek ki bu görüş, görünürde yalnız dış nedenlere bağlanmış oluyor: Kim isterse onu, antisemitin kendisiyle uğraşmadan, inceleyebilir, istatistiklere başvurarak 1914'te orduya giren Yahudilerin yüzdesini çıkarabilir; bankerler arasında, endüstri beyleri, doktorlar ve avukatlar arasında tuttıkları yere bakabilir ve nihayet Yahudilerin Fransız tarihindeki yerlerini gözden geçirebilir. Bu inceleme, sözde nesnel bir durum; antisemitizm denilen duygu-düşünceyi yine tamamıyla nesnel olarak açıklayan, grafiklerle belirtilebilir bir gerçek durum ortaya çıkarıp 1870 ile 1914 arasındaki gelişmeyi bütün ayrıntılarıyla göz önüne serebilir. Buna göre antisemitizm, görünürde bir yandan salt öznel, bir beğeni, başkalarıyla birlikte kişiliği yaratan bir beğeni sayılırken; öte yandan da rakamlar ve ortalama sayılarda dile getirilen ekonomik, tarihsel ve politik verilerle koşullu bir sosyal olay gibi açıklanmak istenir. Bu iki görüşün birbirine aykırı olduğunu söylemek is-

temiyorum; yalnız onların tehlikeli, çok tehlikeli yanlışlar olduğunu söylüyorum. Hükümetin bağcılık politikası üstüne özel düşünceler beslenebilir, yani düşünüp taşındıktan sonra Cezayir'den Fransa'ya üzüm içertilmesi (ithal edilmesi) beğenilir ya da beğenilmez; çünkü burada söz konusu olan, bir yönetim tedbiri üstüne düşüncesini söylemekten ibarettir. Ama belirli varlıkları hedef aldığı açıkça belli olan, onları haklarından yoksun etmek ya da büsbütün yok etmek amacı güden bir dogmaya bir görüş deyiş geçemem. Antisemitizmin hedef aldığı Yahudi, yalnız yönetsel ya da tüzel görevleri ve yurttaşlık hakkıyla nitelenen şematik bir varlık değildir. O Yahudi oğlu Yahudi, dış görünüşünde, saç renginde, belki giyiminde ve sözde karakterinde kendini belli eden bir insandır. Antisemitizm düşünce de değil, düpedüz bir tutkudur. Onun bir öğretisi kılığında bürünmesine aldanmamak gerekir. İlimli antisemit kibar, çoğu zaman nazik bir adamdır; o size yumuşak bir sesle der ki: "Ben Yahudilerden nefret etmiyorum, yalnız toplumsal yaşamdan daha az pay almaları gerektiğini söylüyorum." Ama biraz sonra şöyle biraz kızışınca, dilinin altında sakladığı baklayı çıkarır: "Çevrenize dik-katle bakacak olursanız, Yahudilere karşı beslenen duyguların pek hoş olmadığını anlarsınız. Adamlar bende bayağı fizik bir hoşnutsuzluk uyandırıyorlar." Belki yüz kere duyduğum bu kanıt üstünde durulmaya değer.

O, her şeyden önce tutku mantığına dayanır. Bütün ciddiliğiyle şöyle diyebilen adam, tutkudan başka neye dayanabilir? "Domateste bir hal var, yemeye kalktım mı tüylerim diken diken oluyor!" Bununla birlikte, görülüyor ki antisemitizm en ilimli, en ince biçimlerinde bile, bir bakı-

ma akıllıca sözlerle dile gelen, ama fizyolojik değişmelere dek varabilen bir kafa bozukluğudur da. Kimi erkekler, sevişdikleri kadının Yahudi olduğunu anlar anlamaz iktidarsızlığa düşmektedirler. Kimi insanlar Yahudilerle karşılıklıca tiksiniyorlar; tıpkı Çinliler ya da zenciler karşısında tiksinti duyanlar bulunduğu gibi. Ne var ki bu tiksinti asla organik bir nedenden ileri gelmez, ırkı üstüne bir şey bilmeseydi, o erkek Yahudi sevgilisiyle düşüp kalkmaya rahatça devam edecekti. O tiksinişme duygusuna beden ancak ruhtan geçerek ulaşabilir. O, ruhsal bir tutumdur, ama kökü öyle derindir ki histeri sayrılığında olduğu gibi kolayca fizyoloji alanına atlayabilir. Bu tutum deneye, yaşantıya dayanmaz. Belki yüz kişiden antisemitliğinin nedenini sordum, çoğundan aldığım cevap genel olarak Yahudilerde bulunduğu öteden beri ileri sürülen kusurları saymak şeklinde oldu: "Onlardan nefret ederim, çünkü ben-cildirler, entrikacı, yapışkan ve kabadırlar..." gibi.

- Ama hiç değilse birkaç tanesiyle düşüp kalkıyorsunuzdur?

- Allah göstermesin!

Bir ressam, bana şöyle dedi: "Yahudilerden hoşlanmam, çünkü beğenmeyen, eleştirici tutumlarıyla hizmetçilerimizi saygısızlığa, disiplinsizliğe alıştıyorlar."

Öte yandan kimisi daha elle tutular kişisel yaşantılarından söz açtılar. Yeteneksiz bir genç aktör, tiyatro kariyerinin Yahudilerce berbat edildiğini, çünkü hep küçük roller oynamak zorunda bırakıldığını söyledi. Bir genç kadın da şöyle dedi: "Kürkçülerle başım belada. Beni aldattılar, en güzel kürkümü on paralık ettiler. Bunların hepsi Yahudiy-

SARTRE

"YAHUDİ SORUNU"NU BİR DE SARTRE'DAN OKUYUN...

"Yahudiler bütün çağdaş uluslarca özümlemeye hazır ve elverişli iken salt istenmemeleri yüzünden Yahudi kalmış bir halk olarak tanımlanabilir. İsa Peygamberin öldürülmüş olmasının günahı ta baştan beri Yahudi'nin omzuna yüklenmiş ağır bir yükür. Kilise Ortaçağ'da Yahudileri zorla özümlemeye çalışacak, ya da yok edecek yerde onlara göz yummuş ise bunun da nedeni onların çok önemli bir ekonomik görev yüklenmiş olmalarıdır. Ortada yine ancak lanetlenmişler tarafından yapılması gereken lanetlenmiş bir uğraş vardı: Para alışverişleri. Bir Hıristiyan, kendini lekelemeden bu işle uğraşamayacağından, toprağı olmayan, askerlik hizmetinden uzak tutulan Yahudi için para ticareti biçilmiş kaftandı. Böylece eski dinsel lanete, yeni bir ekonomik lanet katılmış, günümüze dek gelen bir çifte lanet halkası olarak Yahudi'nin omzunda asılı kalmıştı. Hıristiyanlar, Yahudi'yi kendileri yaratmıştır, demekte hiç abartma yoktur, çünkü onu, özümlemekten ansızın vazgeçip, giderek büyük ustalık kazanmaları pek doğal olan bir göreve iradesi dışında onlar yönelmişlerdir. Kimi sivri akıllılar, Yahudilerin ardında enternasyonal kapitalizm, tröstlerle silah fabrikatörlerinin emperyalizmi saklıdır, sanıyorlar. Bir bakıyorsunuz, tam tersine, dişleri arasında hançer tutan bir Bolşevik hayali! Şurada bir Yahudi bankerini -ki komünizmden şeytandan kaçır gibi kaçması pek belli bir şeydir- komünist tehlikesinden sorumlu tutarken orada Rosier sokağını dolduran yoksul Yahudileri uluslararası kapitalizmden sorumlu sayarlar.

Zengin-yoksul, işçi-patron, yasal güçler-karanlık güçler, köylü-kentli vb. çelişki ve ayrıntılar yalnız Yahudilerle Yahudi olmayanlar arasındaki karşılıklı toplam yerelleştirilmeye çalışılır. Bundan anlaşılıyor ki, antisemitizm sınıf kavgasının burjuvaca ve mistik bir şeklidir, onun için de sınıfsız bir toplumda yok olması pek doğaldır."

9 7860501040043

SALYANGOZ
YAYINLARI